

MONITOR GOSPODARCZY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

9/2024
09.12.2024

Redakcja:
dr Piotr Andrzejewski

SYTUACJA EKONOMICZNA W NIEMCZECH **wrzesień–październik 2024 r.**

Pod koniec trzeciego kwartału odnotowano nieznaczne przyspieszenie gospodarcze (0,2% PKB), które wynikało z większej konsumpcji prywatnej. Jednocześnie minister gospodarki i ochrony klimatu Robert Habeck stwierdził, że w całym 2024 r. Niemcy ponownie czeka recesja. Według prognoz Ministerstwa Gospodarki i Ochrony Klimatu odbicie może nastąpić dopiero w drugim kwartale 2025 r. Z kolei poprawa wskaźników nastrojów pochodzących z ifo i S&P Global sugeruje, że w nadchodzących miesiącach sytuacja w przemyśle ulegnie stabilizacji. Wrzesień to miesiąc, w którym sprzedaż detaliczna wzrosła o 1,2% w ujęciu miesięcznym, zaś w październiku sprzedaż nowych samochodów była wyższa aż o 11,7%. Stopa inflacji we wrześniu wyniosła 1,6%, a w październiku osiągnęła poziom 2%. Na rynku pracy nie zaobserwowano typowego dla okresu jesiennego ożywienia, zatrudnienie zmniejszyło się po raz czwarty z rzędu. Bezrobocie wyniosło 6,1%, co jest najwyższym wynikiem od lutego 2021 r. W październiku o 17,4% wzrósł odsetek firm zgłaszających niewypłacalność.

→ [*Die wirtschaftliche Lage in Deutschland im November 2024*](#)

ANALIZY

🕒 RAPORT FEDERALNEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁU NIEMIECKIEGO

Dnia 10.09.2024 r. Federalny Związek Przemysłu Niemieckiego (BDI) wraz z Boston Consulting Group oraz Niemieckim Instytutem Gospodarczym (IW) opublikował raport „Transformation Paths for Germany as an Industrial Nation” (Ścieżki transformacji dla Niemiec jako narodu przemysłowego). Dokument zaczyna się stwierdzeniem, że odpowiadając za jedną piątą wartości dodanej brutto i prawie 16% zatrudnienia, niemiecki sektor przemysłowy jest kluczowym filarem niemieckiej gospodarki – dla porównania, w Stanach Zjednoczonych odpowiada on za ok. 11% wartości dodanej i 10% zatrudnienia. W ocenie dokumentu, jeśli uwzględni się szerszą sieć usług przemysłowych, tj. takich jak handel lub logistyka, to okazuje się, że odpowiadają one nawet za niemal jedną trzecią wartości dodanej brutto. Jednocześnie raport stwierdza, że Niemcy „tracą grunt” pod względem strukturalnym jako lokalizacja przemysłu, pozostając w tyle w przypadku aż 2/3 wskaźników atrakcyjności jako lokalizacji przemysłowej. Ponadto szacuje się, że jedna piąta niemieckiej wartości przemysłowej jest zagrożona w średnim okresie, głównie z powodu wysokich kosztów energii i kurczących się rynków dotychczasowych niemieckich technologii podstawowych. Pozytywnym trendem ma być z kolei globalna transformacja klimatyczna, która może otworzyć nowe możliwości wzrostu dla Niemiec na wschodzących rynkach, których przychody przekroczą 15 bln euro w 2030 r. Aby dalej odnosić sukcesy, Niemcy powinny dokonać istotnej zmiany w pozycjonowaniu się jako państwo przemysłowe. Według raportu sfinansowanie tej transformacji będzie wymagało dodatkowych inwestycji w wysokości ponad 1 bln euro do 2030 r.

Wśród recept mających poprawić sytuację na pierwszym miejscu znalazła się potrzeba konkurencyjnego zaopatrywania przemysłu w energię. BDI wskazuje, że transformacja będzie wymagać ogromnego programu infrastrukturalnego ze znacznymi inwestycjami w sieci elektroenergetyczne, wodorowe i węglowe, a także infrastrukturę ładowania. Jednocześnie Niemcy będą musiały poradzić sobie ze znacznymi zaległościami inwestycyjnymi w infrastrukturę transportową, zwłaszcza w sektorze kolejowym. Trzecim priorytetem jest konieczność „kompleksowej ofensywy cyfryzacji”, by wziąć udział w rewolucji sztucznej inteligencji. Niezbędna jest rozbudowa sieci telekomunikacyjnych, ale także budowa odpowiedniej infrastruktury serwerowej mogącej obsłużyć wdrażanie sztucznej inteligencji. Kolejne wyzwanie stanowi luka w zakresie siły roboczej, co wymusza intensyfikację robotyzacji w przemyśle. W ocenie dokumentu należy także efektywniej korzystać z obecnie zatrudnionych i zachęcać do pracy w pełnym wymiarze godzin oraz do dłuższej aktywności zawodowej. Raport sugeruje także, by rządy federalne i krajowe wykorzystwały pełen zakres opcji technologicznych dekarbonizacji, aby umożliwić stosowanie wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS), w tym znacznie tańszego składowania dwutlenku węgla na lądzie. Aby zmniejszyć zależności od surowców podstawowych, trzeba wdrażać gospodarkę o obiegu zamkniętym.

Poza tymi priorytetami w dokumencie wskazuje się na potrzebę wdrożenia programu inwestycji w przyjazne dla klimatu technologie, zwłaszcza że może to pozwolić zająć korzystną pozycję na rozwijających się rynkach globalnych. W przypadku inwestowania w badania i rozwój optymalne byłoby skoncentrowanie się na napędach, technologiach grzewczych i opiece zdrowotnej. W dokumencie poruszona została także kwestia wprowadzenia wspólnej, europejskiej polityki lokalizacyjnej, co ma umożliwić podjęcie konkurencji z innymi dużymi gospodarkami, które w niesprawiedliwy sposób tworzą korzystniejsze warunki początkowe dla firm. Niemcy jako kraj eksportowy powinny ponadto pracować nad wzmocnieniem globalnego wolnego handlu, dalszym rozszerzaniem umów o wolnym handlu i pogłębianiem europejskiego rynku sprzedaży.

Oceniając raport BDI i partnerów należy podkreślić fakt współgrania jego propozycji z receptami przedstawionego także we wrześniu raportu Draghiego o konkurencyjności Europy. Zarówno w przypadku dokumentu niemieckiego, jak i w przypadku raportu Draghiego jedną z naczelných konkluzji jest pilna potrzeba zwiększenia inwestycji.

→ [*Transformation Paths for Germany as an Industrial Nation. Key points for a new industrial policy agenda*](#)

WIADOMOŚCI

● Wspólna prognoza niemieckich instytutów ekonomicznych

Czołowe niemieckie instytuty ekonomiczne obniżyły prognozę wzrostu gospodarczego Niemiec na ten rok, ostrzegając, że kraj będzie miał trudności z powrotem do tempa wzrostu gospodarczego

przed pandemią. We wspólnym raporcie instytuty DIW Berlin, Ifo, IfW Kiel, IWH i RWI stwierdziły, że PKB Niemiec skurczy się o 0,1% w tym roku, w 2025 r. wzrośnie o 0,8%, a w 2026 r. o 1,3%. Jeszcze wiosną we wspólnej prognozie niemieckie instytuty ekonomiczne przewidywały niewielki wzrost gospodarczy o 0,1%. „Gospodarka niemiecka stoi w miejscu od ponad dwóch lat” – stwierdziła Geraldine Dany-Knedlik z Niemieckiego Instytutu Badań Ekonomicznych (DIW Berlin). „Powolne ożywienie” nastąpi w ciągu kilku następnych kwartałów, napędzane zwiększeniem się konsumpcji prywatnej, ale „wzrost gospodarczy nie powróci do trendu sprzed pandemii w przewidywalnej przyszłości”, dodała.

Problemy, w ocenie ekspertów, są strukturalne, to m.in. zmiany demograficzne i silniejsza konkurencja międzynarodowa. Instytuty stwierdziły, że niemiecki eksport nie zanotował od czasu pandemii odbicia w tempie obserwowanym w handlu międzynarodowym, z powodu rosnących cen energii i niedoboru wykwalifikowanych pracowników, a także dlatego, że produkty są mniej konkurencyjne niż te wytwarzane w Chinach. Ponadto reakcją firm w Niemczech na pogarszającą się sytuację coraz częściej jest ograniczanie zatrudnienia, czego sztandarowym przykładem są plany redukcji zatrudnienia w Volkswagenu. Ekspertci zauważają negatywny trend na rynku pracy i powiększające się bezrobocie. Kolejnym czynnikiem niekorzystnie wpływającym na gospodarkę jest niepewność polityczna dotycząca stabilności rządów w Niemczech, jak i wyniku wyborów w USA. Niepewność odstrasza firmy od inwestowania w Niemczech. W ocenie ekspertów jest to coraz bardziej znaczący „czynnik ryzyka” dla niemieckiej gospodarki.

[Financial Times, Top economists downgrade Germany's growth forecasts](#)

🕒 **Nieudany „szczyt przemysłowy”**

Kanclerz Olaf Scholz został skrytykowany za zorganizowanie spotkania dotyczącego polityki gospodarczej i przemysłowej z przedstawicielami takich „tradycyjnych” branż, jak motoryzacyjna czy chemiczna oraz z przedstawicielami związków zawodowych. Media odnotowały fakt, że na szczycie zabrakło właścicieli firmy rodzinnych, nie pojawili się bowiem na nim przedstawiciele takich rodzin jak Würth, Stihl czy Leibinger-Kammüller. W ocenie „Handelsblatt” gospodarczy wizerunek nie tylko kanclerza, ale i całej partii socjaldemokratycznej (SPD) zależy od kilku dużych korporacji, w których występuje silne zjawisko współdecydowania i współzarządzania przez związki zawodowe. To właśnie te duże firmy mogą liczyć na szeroką pomoc publiczną w razie niepowodzeń. Prezes Niemieckiej Izby Przemysłowo-Handlowej (DIHK) Peter Adrian podkreślił, że jego organizacja obawia się kosztownych środków specjalnych dla kilku przedsiębiorstw. „Koszty energii są zbyt wysokie dla wszystkich”, dodał Adrian.

Za absurdalną należy uznać sytuację, kiedy kanclerz spotyka się z reprezentantami dużych firm, a w tym samym czasie przedstawiciele małych i średnich przedsiębiorstwa udają się na spotkanie z ministrem finansów z FDP Christianem Lindnerem. W ocenie mediów miała to być demonstracja przeciw polityce gospodarczej kanclerza i zwrócenie na siebie uwagi. O złej kondycji politycznej koalicji rządzącej miał świadczyć także fakt, że na szczycie przemysłowym nie było ministra

odpowiadającego za przemysł, czyli Roberta Habecka z partii Zielonych. Rosną frustracja środowisk gospodarczy przekłada się także na ogół niemieckiego społeczeństwa. Według sondażu aż 70% Niemców przestało wierzyć w zalety społecznej gospodarki rynkowej.

→ [Handelsblatt, *Das beschränkte Wirtschaftsbild des Olaf Scholz*](#)

🕒 Sztuczna Inteligencja w Niemczech

Podczas „Szczytu Cyfrowego” niemieckie firmy zaprezentowały stan wdrożenia sztucznej inteligencji w swojej działalności oraz pomysły na przyszłość. Najważniejszym przesłaniem szczytu była konstatacja, że zarówno niemieckie firmy, jak i administracja publiczna są obecnie zależne od firm amerykańskich w zakresie narzędzi do wykorzystania sztucznej inteligencji. Dlatego Deutsche Bahn i cyfrowy oddział Grupy Schwarz chcą stworzyć suwerenną platformę danych. Ideą przyświecającą tym podmiotom jest „suwerenność cyfrowa”. W ich ocenie, aby samodzielnie obsługiwać model języka AI w firmie, wymagana jest suwerenna infrastruktura chmurowa, suwerenna generatywna sztuczna inteligencja przetwarzająca dane oraz suwerenna platforma danych. A to ma zapewnić nowo tworzona platforma danych „Data Hub Europe”. Jak wyjaśniał Rolf Schumann, prezes firmy Schwarz Digits: „Każda większa firma posiada dział audytu wewnętrznego, gdzie sprawdza się przestrzeganie procesów w celu zapewnienia standardów i respektowania przepisów. Sprawdza się, czy raporty wewnętrzne są prawidłowe i czy występują luki w zabezpieczeniach lub zagrożenia”. Są to dane wrażliwe i „nikt nie pracowałby na tych danych przez ChatGPT”. Dlatego potrzebne są suwerenne „pokoje danych”, które będą bezpieczne pod względem prawnym. Przykładowo Deutsche Bahn chce wykorzystać Data Hub Europe Deutsche Bahn do stworzenia własnego modelu językowego „AuditGPT”, który ma przeprowadzać audyt wewnętrzny w firmie. Podczas szczytu minister transportu i cyfryzacji Volker Wissing (FDP) zauważył, że Niemcy mogą się poszczycić drugą na świecie liczbą patentów w zakresie sztucznej inteligencji. Z kolei minister gospodarki Robert Habeck (Zieloni) gorzko zauważył, że z 50 najszybciej rosnących firm z zakresu AI tylko 4 pochodzą z Europy pomimo faktu, że to właśnie w Europie ochrona danych jest znacznie skuteczniejsza niż w USA.

→ [Handelsblatt, *So wollen Habeck und Wissing eine KI „made in Germany“ voranbringen*](#)

KALENDARIUM

DATA	MIEJSCE	WYDARZENIE
02.09.2024	Berlin	Na mocy decyzji rządu federalnego przedłużony został zarząd komisaryczny nad spółkami Rosneft Deutschland GmbH (RDG) i RN Refining & Marketing do 10.05.2025 r.
04.09.2024	Berlin	Rząd federalny porozumiał się w sprawie kluczowych punktów ustawy kosmicznej. Nowe prawo ma uregulować kwestie bezpieczeństwa cywilnego działań kosmicznych i obiektów startowych oraz regulować działalność prywatnych firm i operatorów.
06.09.2024	Saloniki	Minister gospodarki Robert Habeck udał się do Grecji, aby wziąć udział w Targach TIF. Niemcy (w tym 132 firmy) uczestniczyły w wydarzeniu jako kraj partnerski na zaproszenie rządu greckiego. Ponadto Habeck spotkał się z premierem Kiriakosem Mitsotakisem oraz ministrem rozwoju Takisem Theodorikakosem. Rozmowy dotyczyły zielonej transformacji, nowych technologii, logistyki oraz komunikacji.
08.09.2024	Saloniki	Minister gospodarki Robert Habeck wziął udział w konferencji energetycznej MEFED24. Ministrowie i wiceministrowie ds. energii z Niemiec, Grecji, Egiptu, Bułgarii, Izraela, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Arabii Saudyjskiej i Cypru dyskutowali o planach rozbudowy sieci energetycznych, w tym rurociągów wodorowych.
10.09.2024	Berlin	Sekretarz stanu Franziska Brantner wzięła udział w cyklu wydarzeń Mittelstand-Digital, który promuje i łączy małych i średnich przedsiębiorców związanych z cyfryzacją. Tegoroczna edycja wydarzenia skupiła się na zastosowaniu sztucznej inteligencji.
13.09.2024	Brisbane	Minister Robert Habeck oraz jego australijski odpowiednik Chris Bowen podpisali porozumienie, pogłębiające współpracę w zakresie budowania nowych łańcuchów dostaw zielonego wodoru i jego pochodnych. W tym celu ma zostać utworzone okno finansowania H2Global dysponujące kwotą 400 mln euro, aby za pośrednictwem aukcji połączyć europejskich nabywców i australijskich producentów wodoru.
16.09.2024	Essen	Rozpoczęła się coroczna konferencja Ministerstwa Gospodarki i Ochrony Klimatu „Kształtowanie transformacji regionalnej”. W wydarzeniu uczestniczył minister Robert Habeck. Podczas wydarzenia analizowany był przykład transformacji Zagłębia Ruhry.
17.09.2024	Berlin	Minister Robert Habeck otworzył Szczyt Niemieckich Start-upów. Wg Habecka w I poł. 2024 r. w Niemczech powstały 1384 start-upy. Podczas szczytu doszło do podpisania

		porozumienia biznesu, stowarzyszeń, ministerstwa i Banku Rozwoju (KfW) odnośnie do zainwestowania 12 mld euro w start-upy w Niemczech do 2030 r.
17.09.2024	Berlin	Minister Robert Habeck spotkał się z chińskim ministrem handlu Wangiem Wentao. Głównym tematem rozmowy były kwestie warunków uczciwej konkurencji, zwłaszcza na tle postępowania Komisji Europejskiej dotyczącego importu chińskich samochodów elektrycznych .
17.09.2024	Hanower	Rząd federalny i kraj związkowy Dolna Saksonia podpisały umowę mającą na celu ustabilizowanie sytuacji w stoczni Meyer Werft. Rząd federalny i krajowy będą mogły nabyć pakiet większościowy. Zastrzyk kapitałowy ma wynieść 400 mln euro, a gwarancja kredytowa ma objąć kwotę do 2,6 mld euro.
23.09.2024	Wolfsburg	Minister Habeck zainaugurował obchody 40. Niemiecko-Brazylijskich Dni Biznesu. Wziął też udział w panelu dyskusyjnym z brazylijskim ministrem przemysłu i handlu Márcio Eliasem Rosą oraz brazylijską wiceminister spraw zagranicznych Marią Laurą da Rocha. Rozmowy dotyczyły umowy UE-Mercosur, której Niemcy są zwolennikami.
24.09.2024	Berlin	Minister Robert Habeck zaprosił ministrów gospodarek państw Bałkanów Zachodnich z okazji 10-lecia rozpoczęcia tzw. Procesu Berlińskiego mającego integrować państwa tego regionu z UE.
24.09.2024	Berlin	Minister Habeck wręczył nagrody dla start-upów i nowych firm w ramach Niemieckiej Nagrody Założycieli. Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu objęło swym patronatem tę inicjatywę.
25.09.2024	Berlin	Sekretarz stanu w Federalnym Ministerstwie Gospodarki i Ochrony Klimatu Sven Giegold dokonał podsumowania roku funkcjonowania Narodowej Strategii Innowacji Społecznych i Firm Zorientowanych na Dobro Wspólne. Według Giegolda realizacja założeń dokumentu strategicznego udała się w 70%.
27.09.2024	Berlin	Minister Habeck przyjął w Berlinie tureckiego ministra handlu Ömera Bolata. Rozmowa dotyczyła pogłębienia niemiecko-tureckich stosunków handlowych, po czym ministrowie przewodniczyli piątemu posiedzeniu niemiecko-tureckiego formatu gospodarczego Wspólnej Komisji Gospodarczo-Handlowej (JETCO).
30.09.2024	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu przygotowało projekt ustawy o zamówieniach publicznych. Celem nowego prawa jest uproszczenie, przyspieszenie i cyfryzacja procedur udzielania zamówień publicznych, przy jednoczesnym nadaniu zamówieniom publicznym wymiaru społecznego, ekologicznego i innowacyjnego.

02.10.2024	Berlin	Rząd federalny przyjął projekt ustawy mający ułatwić azylantom wejście na rynek pracy.
02.10.2024	Berlin	Bank Rozwoju (KfW) uruchomił fundusz surowcowy, który przeznaczony jest na wsparcie projektów zapewniających długoterminowe dostawy surowców krytycznych do lokalizacji na terenie Niemiec i UE.
03.10.2024	Foz do Iguacu	Sekretarz stanu Anja Hajduk wzięła udział w spotkaniu ministrów G20 w Brazylii, gdzie przewodniczyła ministerialnemu spotkaniu ds. czystej energii.
07.10.2024	Berlin	Sekretarz stanu Franziska Brantner uczestniczyła w konferencji „Dni technologii cyfrowych 2024: Transformacja przez innowacje”, gdzie wręczyła nagrody finansowe (do 50 000 euro) dla innowacyjnych start-upów.
09.10.2024	Berlin	Sekretarz stanu Sven Giegold na konferencji Centralnej Komisji Nieruchomości (ZIA) odniósł się do kwestii cen materiałów budowlanych oraz zapotrzebowania na siłę roboczą dla branży.
09.10.2024	Berno	Minister Robert Habeck wziął udział w obchodach 150-lecia Światowego Związku Pocztowego. Podczas uroczystości Deutsche Post została uhonorowana nagrodą Postal Development Excellence Award i zajęła 1 miejsce w rankingu usługodawców pocztowych.
10.10.2024	Bruksela	Niemcy przedstawiły Komisji Europejskiej raport z wykorzystania środków dostosowawczych po brexicie. Wykorzystano 375 mln euro (z 427 przyznanych na ten cel).
14.10.2024	Berlin	Minister Robert Habeck wziął udział w konferencji regionalnej, która koncentrowała się na odpowiedzialności obszarów wiejskich za rozwój energii odnawialnych.
15.10.2024	Berlin	Minister Robert Habeck przekazał przedsiębiorstwom pierwsze umowy dotyczące ochrony klimatu. 15 przedsiębiorstw otrzymało łączną kwotę dofinansowania w wysokości 2,8 mld euro na ograniczenie emisji CO ₂ .
15.10.2024	Berlin	Rząd federalny opublikował strategię turystyczną: „Przyszłe cele podróży – wspólne kształtowanie turystyki”.
15.10.2024	Berlin	Minister Robert Habeck powołał radę doradczą ds. programu badań nad energią. W jej skład wchodzi 10 ekspertów
15.10.2024	Luksemburg	Sekretarz stanu Sven Giegold wziął udział w spotkaniu Rady UE ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii, gdzie wzywał do inwestycji w odnawialne źródła energii.
16.10.2024	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu opublikowało wyniki konsultacji w sprawie przyszłego kierunku europejskiej polityki spójności. Proces konsultacji społecznych rozpoczął się w lutym 2024 r. Wzięły w nim udział 744 osoby.

17.10.2024	Berlin	Minister Robert Habeck spotkał się z przedstawicielami europejskich producentów i dostawców turbin wiatrowych. Koncentrowano się na tematach bezpieczeństwa (cybernetycznego), warunków uczciwej konkurencji, zmniejszania zależności i finansowania w branży wiatrowej.
21.10.2024	Frankfurt nad Menem	Minister Robert Habeck wziął udział w 17. „Szczyście Cyfrowym”. W wydarzeniu uczestniczyło ponad 1500 reprezentantów środowisk eksperckich, biznesu, polityki, nauki i społeczeństwa obywatelskiego.
22.10.2024	Berlin	Federalna Agencja Sieci zatwierdziła wniosek dotyczący wodorowej sieci bazowej.
23.10.2024	New Dehli	Minister Robert Habeck udał się z wizytą do Indii, gdzie uczestniczył w Konsultacjach międzyrządowych oraz 18. Konferencji Biznesu Niemieckiego w regionie Azji i Pacyfiku (APK). Podpisano wspólny plan działania na rzecz zielonego wodoru.
23.10.2024	Brasilia	Sekretarz stanu Udo Philipp wziął udział w spotkaniu ministrów handlu G20, gdzie dyskutowano o reformie Światowej Organizacji Handlu (WTO).
30.10.2024	Berlin	Sekretarz stanu Sven Giegold złożył rezygnację ze stanowiska.

